

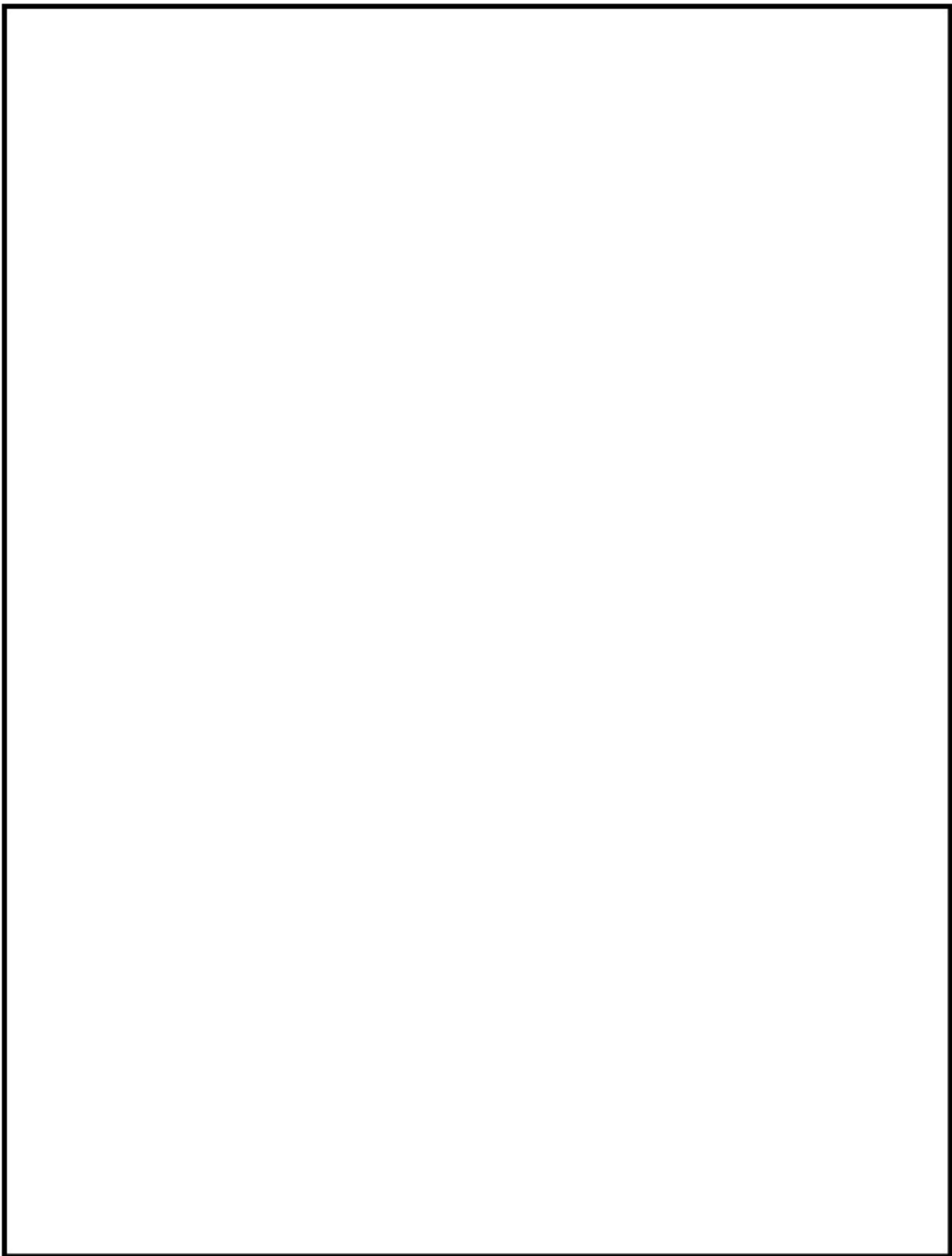
Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha,Kolhapur

(Affiliated to Shivaji University,Kolhapur)

**Sansthamata Sushiladevi Salunkhe Mahila Shikshanshastra
Mahavidyalaya,Tasgaon Dist.Sangli**

2.4.4 DOCUMENTS

Sr.No	Documents
	Document showing
1	various lesson plan
2	ONLINE

अभ्यास प्रश्न (Question No.)	प्रश्न व उत्तर (Question and Answer)	अभ्यास प्रश्न / उत्तर (Question / Answer)
<p>अभ्यास प्रश्न - 1</p> <p>एक वृत्त में केंद्र O है। एक जीवा AB का मध्य बिंदु P है। OP को मिलाया जाय।</p>	<p>प्रश्न -</p> <p>केंद्र O से जीवा AB तक खींची गई रेखा OP जीवा AB का लंबांगुल है।</p>	<p>अभ्यास प्रश्न / उत्तर</p> <p>केंद्र O से जीवा AB तक खींची गई रेखा OP जीवा AB का लंबांगुल है।</p>

- अज्ञात कोणों का निर्धारण
- अज्ञात भुजाओं का निर्धारण
- अज्ञात कोणों का निर्धारण

अभ्यास प्रश्न (Question No.)	प्रश्न व उत्तर (Question and Answer)	अभ्यास प्रश्न / उत्तर (Question / Answer)
<p>अभ्यास प्रश्न - 2</p> <p>एक वृत्त में केंद्र O है। दो जीवा AB और CD का मध्य बिंदु P और Q हैं। OP और OQ को मिलाया जाय।</p>	<p>प्रश्न -</p> <p>केंद्र O से जीवा AB तक खींची गई रेखा OP जीवा AB का लंबांगुल है।</p>	<p>अभ्यास प्रश्न / उत्तर</p> <p>केंद्र O से जीवा AB तक खींची गई रेखा OP जीवा AB का लंबांगुल है।</p>

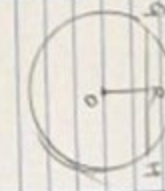
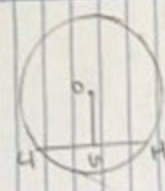
अज्ञात कोणों का निर्धारण

अज्ञात भुजाओं का निर्धारण

अज्ञात कोणों का निर्धारण

संज्ञक शब्दों का अर्थ (Concepts and their Significations)	संज्ञक शब्दों का अर्थ (Concepts and their Significations)	संज्ञक शब्दों का अर्थ (Concepts and their Significations)
अवयव - वाक्यार्थ	अवयव - वाक्यार्थ	अवयव - वाक्यार्थ
अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ
अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ
अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ

संज्ञक शब्दों का अर्थ (Concepts and their Significations)	संज्ञक शब्दों का अर्थ (Concepts and their Significations)	संज्ञक शब्दों का अर्थ (Concepts and their Significations)
अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ
अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ
अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ
अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ	अवयवार्थ - वाक्यार्थ

अवयवार्थ - वाक्यार्थ

अवयवार्थ - वाक्यार्थ

फलक लेखन

घटक : Perimeter And Area
उपघटक : Perimeter

विषय : Mathematics
इया : 7th कक्षा : A दिनांक :

EX
1) The perimeter of a Rectangle is 64cm If the length is 19cm what is its breadth?

Perimeter of Rectangle = $2l + 2b$
 $\Rightarrow 64 = 2 \times 19 + 2 \times b$
 $\Rightarrow 64 = 38 + 2b$
 $\Rightarrow 64 - 38 = 2b$
 $\Rightarrow 26 = 2b$
 $\Rightarrow b = 13$

दिनांक : 31.11.2023
सर्वात्मक मुद्रा :

ssshule
मार्गदर्शकांची स्वाक्षरी

घटकातील बांगण्या बारी	उपघटकात्मक सूचना (उपाय)
आशाकार : अक्षर जोडणे विद्यमान विद्येचा वापर	अक्षर जोडणे जाणवू नये.

निरीक्षण तक्ता

सूचना : 1) 4 बिंदू मुद्याचा उच्चतम स्तर व 4 बिंदू कनिष्ठ स्तर दर्शविले.

घटक	1	2	3	4	घटक	1	2	3	4
1. पाठ टाचण लेखन					11. आक्षेप पत्र				
2. आक्षेप संघटन					12. वर्ग वातावरण वर्ग व्यवस्थापन				
3. वातावरण निर्मिती					13. अध्यापन अनुभवांची विविधता (मादीन्यता/आनंददायी कुली)				
4. पाठ हेतू निवेदन					14. समारोप, कार्यवाही व स्वाध्याय				
5. स्पष्टीकरण क्षमता, उदाहरणे टाचण्याचा वापर					15. मूल्यमापन तंत्र				
6. प्रश्न कौशल्य ?					16. मूल्यमापनातील विद्यार्थी प्रतिसाद				
7. प्रबलन					17. शिक्षक व्यक्तित्व				
8. फलक लेखन					18. नियोजनबद्ध कार्यवाही				
9. घटक विविधता					19. संकलित प्रभाव				
10. शैक्षणिक साधनांचा वापर									

दिनांक : 20-12-2023

W

Signature
निरीक्षण

“ ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार ”

- शिक्षण महर्षी प. पू. डॉ. बापूजी साबुंबे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संघटित

संस्थानाता सुशीलादेवी साबुंबे महिला शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय
तासगाव, जि. सांगली

ज्ञानरचनावादी पाठ टाचण

प्रशिक्षणार्थीचे नांव : कु. सलवार शेजाली सुनिल रोल नं. : 40
पाठ क्रमांक : 1 दिनांक : 19-01-2023
शाळा : श्रीमिठांमली हायस्कूल, फुवठेगहंमळ इयत्ता व तुकडी 8वी.इ
विषय : गणित पटक : एकरूपता उपपटक : त्रिकोण एकरूपतेच्या कुसोट्या.
शैक्षणिक साहित्य : वेगवेगळ्या त्रिकोणांची कात्रणे.
अपेक्षित पूर्वज्ञान : विद्यार्थ्यांना त्रिकोणाची व्याख्या, त्रिकोणाचे घटक
याविषयी ज्ञान आहे.

उद्देश (Objective) :

- 1) त्रिकोणाची एकरूपता म्हणजे काय हे जाणून घेणे.
- 2) त्रिकोणाच्या एकरूपतेच्या कुसोट्या जाणून घेणे.
- 3) एकरूपतेच्या कुसोट्या पडताळून पाहणे.

पूर्व तयारी आणि साहित्य (Preparation and learning material) :

- 1) एकरूप त्रिकोणाची व्याख्या जाणून घेणे.
- 2) त्रिकोणाचे घटक तसेच त्रिकोणाचे गुणधर्म यांची झजळणी करून घेणे.

* वेगवेगळ्या मापांच्या त्रिकोणांचे कागद.

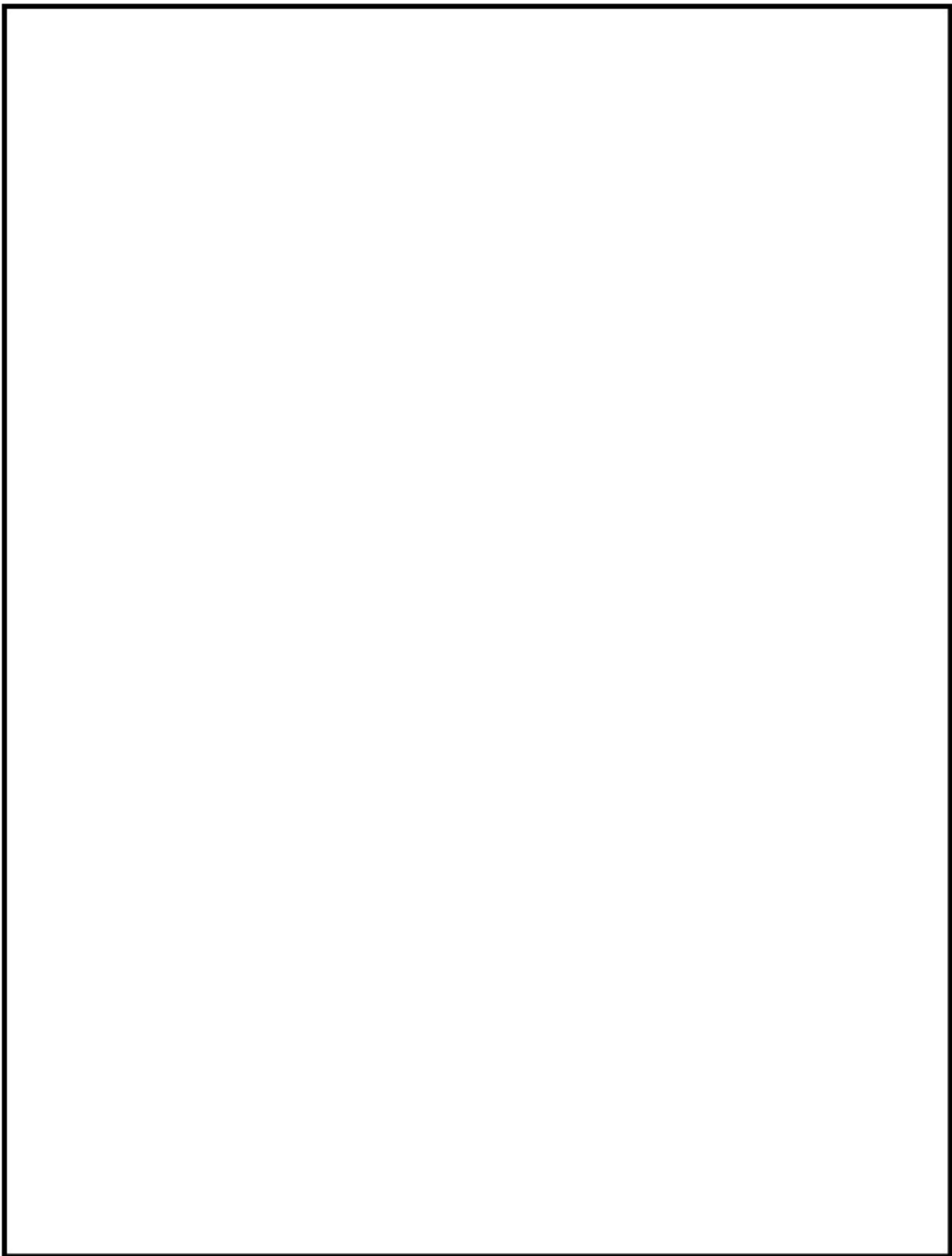
संवाच (Concepts) :

कुतूहल निर्मिती (Arousing curiosity) :

विद्यार्थ्यांना वेगवेगळ्या मापांचे कागदचे त्रिकोण
त्रिकोणाचे घटक आणि त्रिकोणाचे गुणधर्म देखिलगारा
नक्ता देऊन विद्यार्थ्यांमध्ये उत्सुकता निर्माण करणे.

General part (Activities of teachers)	Final part / Final exam session (Activities of students)
<p>* Preparation :- Prepare the material Prepare the questions Prepare the answers Prepare the questions Prepare the answers</p>	<p>Prepare the material Prepare the questions Prepare the answers Prepare the questions Prepare the answers</p>
<p>* Teaching process :- Present the material Present the questions Present the answers Present the questions Present the answers</p>	<p>Present the material Present the questions Present the answers Present the questions Present the answers</p>
<p>* Discussion :- Discuss the material Discuss the questions Discuss the answers Discuss the questions Discuss the answers</p>	<p>Discuss the material Discuss the questions Discuss the answers Discuss the questions Discuss the answers</p>

Final part / Final exam session (Activities of students)	Final exam session (Final exam session)
<p>Final part / Final exam session Final exam session</p>	<p>Final exam session Final exam session</p>
<p>Final part / Final exam session Final exam session</p>	<p>Final exam session Final exam session</p>
<p>Final part / Final exam session Final exam session</p>	<p>Final exam session Final exam session</p>

फलक कार्य

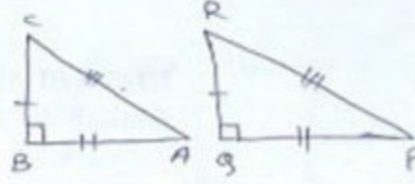
इयता : 3 वी

षटक : त्रिकोणाची रचना प्रमाण षटक : रचना पते च्या कुसोव्या

विषय : 3
दिनांक :

$$\Delta ABC \cong \Delta PQR$$

$$\angle A \cong \angle P, \angle B \cong \angle Q, \angle C \cong \angle R$$

पाठ निरीक्षण तक्ता

अ.क्र.	तपशील	नेहमी	दुरुस्त	तरी-तरी	स्वतः	सहीप नाही
(अ)	कुतूहलनिर्मिती / पुर्वानुभवांची जुळवणुकी					
१.	पाठाची सुरवात मुलांमध्ये कुतूहल / उत्सुकता निर्माण करण्याची तरती का ?	✓				
२.	या उत्सुकतेज्वळपाटी विद्यार्थ्यांना स्वतः हे शोधले पाहिजे, स्वतः कृती केली पाहिजे याची प्रेरणा मिळाली का ? (मुलांची पाठत सामील होण्यासाठीची देहबोली आणि प्रत्यक्ष भाषिक प्रतिसाद या आधारे हे ठरविण्यात येईल.)	✓				
(ब)	सामान्य उकलनाचे प्रचलन					
३.	मुलांना पाठ्यविषयाबद्दल त्यांचे स्वतःच संपल्याला उत्तर शोधण्यासाठी निर्माण केलेली वेळी का ?		✓			
४.	मुलांना कृतीची संधी देत का व्यक्तिगत पातळीवर दिली गेली का ?	✓				
५.	मुलांच्या हालचालींनी व अडथळ्यांचे निराकरण करत आलेला दिसला का ?	✓				
६.	विद्यार्थ्यांच्या कृतींना पुर्वज्ञानाची जोडण्यात वस विचारते आहे का ?	✓				
७.	निरीक्षणाने घटकस्थाने निरीक्षण केले का ?		✓			
८.	निरीक्षणाच्या नोंदी ठेवल्या का ?	✓				
९.	गटांमधील आंतरक्रियांना संधी दिली गेली का ?	✓				
(क)	अडथळेच्या ठिकाणी मदत					
१०.	शिक्षक आवश्यक तितकेच सहाय्य करून घ्यावे का ?		✓			
११.	या टप्प्यावर मुलांना पुढे जाण्यासाठी प्रोत्साहन दिले गेले का ?	✓				
१२.	आवश्यकतेप्रमाणे संदर्भसाहित्य पुरविले गेले का ?	✓				
१३.	प्रत्येक वेळी देताना व्यक्तिभेदांची दखत घेतली गेली का ?	✓				
१४.	स्वतःच्या ज्ञानाची संकलित मांडणी केली गेली का ?	✓				
(ड)	निष्कर्षिलेल्या / स्वतःच्या ज्ञानाचा नवीन परिस्थितीत वापर					
१५.	हे ज्ञान नवीन परिस्थितीमध्ये वापरून बघायला संधी दिली का ?	✓				
१६.	त्यावेळी मुलांमधील आंतरक्रियांची निरीक्षण नोंदी केल्या का ?	✓				
१७.	हे ज्ञान नवीन परिस्थितीमध्ये वापरताना त्यांच्या विचार प्रक्रियेतील अडथळे (असहवास) जाणून घेतले का ?	✓				
१८.	सूक्ष्मापमातील प्रश्नांचे स्वरूप, प्रक्रिया ठरवण्याचे	✓				

विमर्षण :- पाठ उत्तम चाला.

Sansthamata Sushiladevi Sahunkar
Mahila Shikshanshastha Mahavidyalaya

निरीक्षणाची उत्तराची

Online Internship

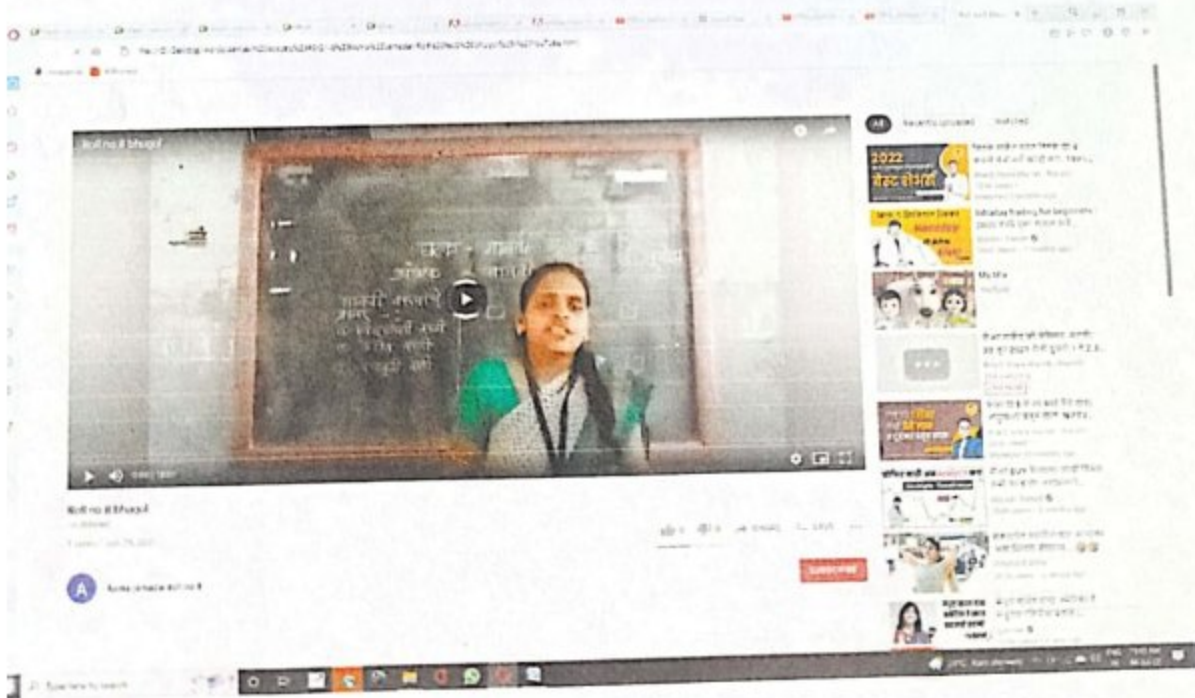
S. Salunkhe
Principal,
Santhamata Sushiladevi Salunkhe
Mahila Shikshanshiksha Mahavidyalaya,
Tasegaon, Dist. Sangli, Pin. 416 312.

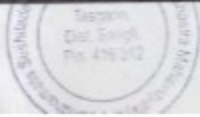
S. Salunkhe
Principal,
Santhameta Sushiladzei Salunkhe
Mahila Shikshanshiksha Mahavidyala,
Targaon, Dist. Sangli, Pin. 416 312.

Sushiladevi
 I/O. Principal,
 Sansthameta Sushiladevi Salunkhe
 Mahila Shikshanshasttra Mahavidyalaya
 Tansaon, Dist. Sangli, Pin. 416 312.

 I/O Principal,
 Sansthamata Sushiladevi Salun
 Mahila Shikshanshastri Mahavid

आयसीटी पाठ घेत असताना प्रशिक्षणार्थी

Kavathe Mahankal, Maharashtra, India
2V55+RM6, alankar smruti, Kavathe Mahankal

Lat 17.009639°

Long 74.858801°

08/02/23 01:57 PM GMT +05:30

1:41 PM

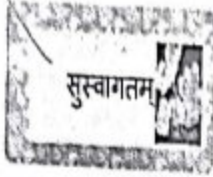

← सेशनल वर्क/सेमिनार लिंक/आणि प्रश्नपेढी :

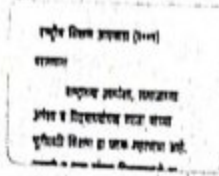

Aparna Rasal

Handwritten

ppt presentation NCF आवरण 2005

NCF आवरण 2005

NCF आवरण 2005 पेरे

Edited - ppt presentation NCF ...

Private comments

Laxmi Bhandare

आपूण एका पोस्टिरी घडवणे अजून शक्य नाही

Add comment to Aparna Rasal

Mark / 15

1:41 PM

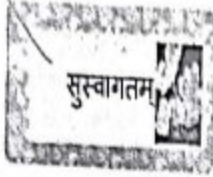

← सेशनल वर्क/सेमिनार लिंक/आणि प्रश्नपेढी :

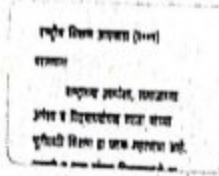

Aparna Rasal

Handwritten

ppt presentation NCF आवरण 2005

NCF आवरण 2005

NCF आवरण 2005 पेरे

Edited - ppt presentation NCF ...

Private comments

Laxmi Bhandare

आपूण एका पोस्टिंगी यशस्वी जवळ येत नाही

Add comment to Aparna Rasal

Mark / 15

Mahamad Mujawar

6 Jun 2021

पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर

अहिल्याबाई होळकर यांचा जन्म मे ३१ इ.स. १७२५ रोजी महाराष्ट्राच्या अहमदनगर जिल्ह्यातील जामखेड तालुक्यातील चौंडी या खेड्यात झाला. त्यांचे वडील माणकोजी शिंदे हे त्...

1 class comment

New material:

 ...

5 Jun 2021

Add class comment

Dhanashri Suryawanshi

31 May 2021 (Edited 4 Jun 2021)

Roll no 40 dhanashri Tanaji pudale

Anil Patil
58 subscribers

VIDEOS

Uploads **PLAY ALL**

CUSTOMISE CHANNEL
MANAGE

in lakhs
2020-21

Class 6
Mathematics/Angle/GeoGebra
47 views • 3 weeks ago

Class 6/ Mathematics/Basic
Concept in Geometry
59 views • 3 weeks ago

GeoGebra/Geometry
60 views • 3 weeks ago

J P Naik I Padmabhushan J P
Naik I Gargoti
170 views • 1 month ago

Internship/Ed School
Internship/case study
88 views • 1 month ago

Pythagoras Theorem
Geogebra
179 views • 2 months ago

Power Point 2019/3D model
Mathematics
153 views • 1 month ago

Bapuji Sankhde I Savani
Vidyasandh Sankhde
172 views • 1 month ago

Library Visit Shivaji
University Kolhapur
37 views • 2 months ago

Library Visit
INOLE, Jalshanti
59 views • 2 months ago

Principles of Curriculum
107 views • 2 months ago

Bapuji
147 views • 2 months ago

Google Classroom New 1
mp4
155 views • 2 months ago

Criteria of Curriculum and
Syllabus
43 views • 2 months ago

Curriculum and Syllabus
(G.Ed)
63 views • 2 months ago

Sanchamela Sushildevi Salunke
Mahila Saksham
Bhamburda, Dist. Sangli, Pin-416-302

Principal
Sanchamela Sushildevi Salunke

9:41 AM

... 5G H+ 79%

B. Ed. -2

Charushila Aundhe Chivate

Deepali Hajare

Dhanu Pawar

Harsha Khurd

Jagannath Shendage

Josh Pawar

Jyoti Shinde

Manjuri Shendage

Stream

Classwork

People

9:43 AM

... 5G H+ 78%

B. Ed -3sem

Teachers

PRABHA GHORPADE

Students

rutujadhav25@gamil.com
(invited)

Aparna Rasal

Charushila Aundhe Chivate

Dhanashri Patil

Stream

Classwork

People

S. S. S.
Principal,
Sanathamata Sushiladevi Safunkhe
Mahila Shikshanshiksha Mahavidyalaya,
Taagaon, Dist. Sangli, Pin. 416 312.

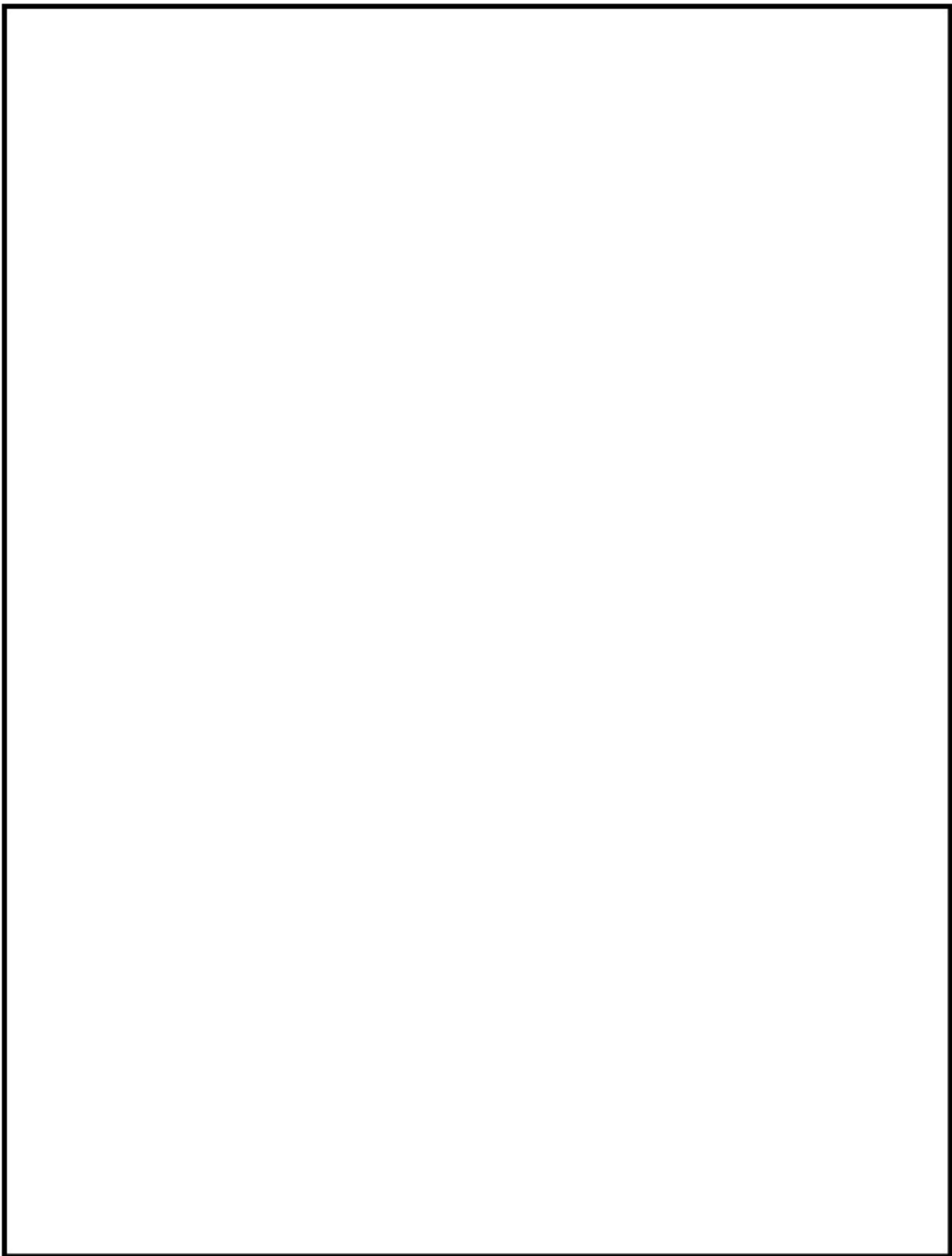
B.Ed. II yr.
II
29 students

B.Ed. II yr. Hindi
3 students

B.Ed. I yr. Hindi
2 students

Cultural Activities
B.Ed.I & II yr.
80 students

B.Ed.
I st year

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur

(Affiliated to Shivaji University, Kolhapur)

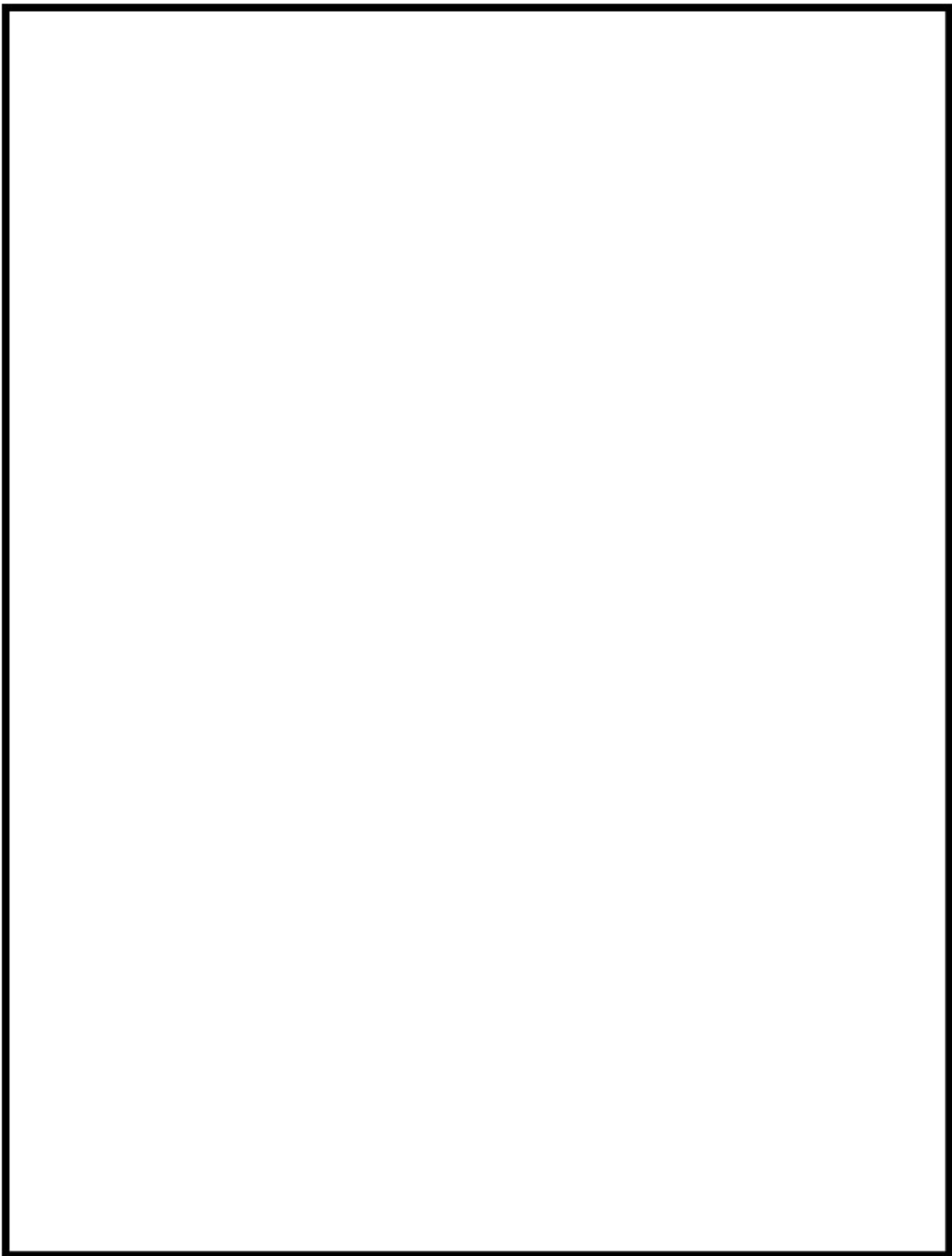
Sansthamata Sushiladevi Salunkhe Mahila Shikshanshastra

Mahavidyalaya, Tasgaon Dist. Sangli

2.4.4

DOCUMENTS

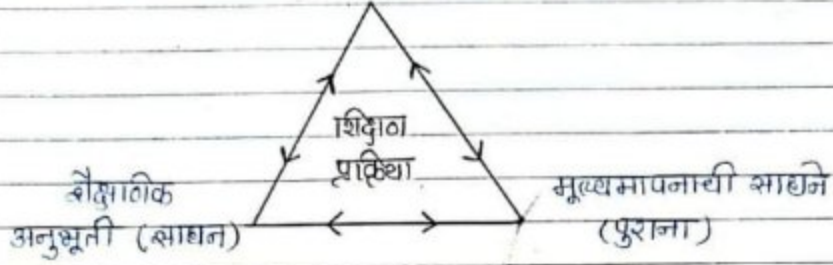
Sr.No	Documents
1	Sample prepared by students

मूल्यामापन

Rajdani
DATE / /

शिक्षण प्रक्रियेचा त्रिकोण
उद्दिष्टे (शाध्य)

मूल्यामापन = संख्यात्मक वर्णन + गुणात्मक वर्णन + या वर्णनात्मक द्विमेत्रा अभिभाज्य.

मूल्यामापनाची विविध तंत्रे

- अ] परीक्षा तंत्र
- आ] आत्मनिरीक्षणारे तंत्र
- क] निरीक्षण तंत्र
- ड] आविष्कार तंत्र
- ब] क्षमानमिती तंत्र

आपणामुळे किती (How much) या प्रश्नाचे उत्तर मिळते तर मूल्यामापनामुळे किती चांगले (How good) या प्रश्नाचे उत्तर मिळते. किती या प्रश्नाचे उत्तर आल्याशिवाय किती चांगले यांचे उत्तर आपण देऊ शकत नाही. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकास करणे हे उद्दिष्ट असेल तर विकास किंमत आता आहे त्याचे समक्ष विना मूल्यामापनाद्वारे मिळाले पाहिजे.

मूल्यामापन म्हणजे काय ?

विद्यार्थ्यांच्या वैयक्तिक विकासाबरोबर त्यांच्या विकासा विविध गुणांचा विकास व्हावा अशी आपली अपेक्षा असते.

मूल्यामह्ये नो वृद्ध्या आपत्ता अपेक्षित स्वाभाव शैक्षणिक
 उद्दिष्टे असे म्हणतात. ही शैक्षणिक उद्दिष्टे किती प्रमाणात
 साध्य झाली हे ठरवित्वासाठी उपयोजनेची सूत्रसूद्ध पद्धती
 म्हणजे मूल्यामापन होय. ह्या पद्धती मध्ये विद्यार्थ्यांचे
 वर्तन व प्रगती असे गुणात्मक आणि संख्यात्मक असे
 शिवा पाहिल्या मिळते मात्र प्रगती ठरवताना उद्दिष्टांचा संदर्भ
 सतत डोळ्यासमोर पाहिजे. मूल्यामापन म्हणजे संख्यात्मक वर्तन
 + गुणात्मक वर्तन + या वर्तनात्मक दिलेला अभिमान्य

Evolution is the systematic collection and
 interpretation of leading as a part of
 the process to a judgment of value which a
 view of action.

ही लक्षाच्या मूल्यामापनाच्या चार पैलूवर भर देते.
 एक म्हणजे मूल्यामापनाची प्रक्रिया ही म्हणजेच
 ती करताना काटिकार नियोजन आणि अमंलबजावणी अपेक्षित
 आहे.

दुसरा पैलू म्हणजे त्यात संकलित केलेल्या सामग्रिच्या
 अर्थ निर्वचनाची अपेक्षा आहे.
 तिसरा पैलू म्हणजे ज्या घटनेचा अभ्यास चालू आहे.
 तीच मूल्या निश्चित करण्याचा आहे.

चौथा पैलू मूल्यामापनाच्या कृती प्रवृत्तेवर भर
 देणारा आहे. मूल्यामापनाची पारशीणी विशिष्ट कृतीमून ही
 यात अपेक्षित आहे.

मूल्यामापनाची तत्वे :-

- 1) मूल्यामापनाच्या कोणत्याही साधनाचा वापर करण्यापूर्वी
 संबंधित विषयाच्या अभ्यासनाची निश्चित उद्दिष्टे केनी
 पाहिजे. उद्दिष्टांच्या संदर्भातच मूल्यामापन केने पाहिजे.

- ३) उद्दिष्टांवा साजेसे मूल्यामापनाचे तंत्र वापरणे पाहिजे. मूल्यामापनाची विविध साधने आहे. एखादे साधने सर्वत्र तिकाठी लागू पडतच नसते नाही.
- ४) विद्याध्यायिका विकाराचे सर्वांकश चित्र मिळवासाठी अनेक साधनांचे चित्र मिळू शकणार नाही.
- ५) मूल्यामापनाच्या विविध साधनांचा वापर करताना त्याच्या मर्यादा समजावून घेतल्या पाहिजे. या इन्नीवांचा विचार न करता काही निष्कर्ष काढणे तर त्यामध्ये धोका संभवतो.
- ६) मूल्यामापन ही एक प्रक्रिया आहे साध्य नसते. मूल्यामापनासाठी विविध साधने वापरून ही त्याचा योग्य ती उपयोग अद्ययन अद्ययपन प्रक्रियेसाठी केला नाही तर त्या मूल्यामापन तंत्रापासून काहीही फायदा होणार नाही.

शिक्षण प्रक्रिया व मूल्यामापन :-

- १) शैक्षणिक उद्दिष्टे - अद्ययपन करताना मात्रा कोठे उद्दिष्टे साध्य करायचे आहे हा विचार शीक्षकेच्या बोळ्यासमोर असत पाहिजे हे उद्दिष्टे साध्य आणे तर विद्याध्यायिमध्ये कोठे वाढत घडून येईल. मातृभाषा शिकताना कोठे कौशल्ये विद्याध्यायिमध्ये दिसून यावी, त्याची विचार कसल्याची पद्धती, त्याची अभिरुची, त्याचा दृष्टीकोन यामध्ये कोठे वाढत घडून यावा. अशा प्रकारे उद्दिष्टे निश्चित करून त्यामुळे विद्याधी मध्ये कोठे वाढत आवश्यक आहे. हे कळणे की अद्ययपन पद्धतीचा विशिष्ट वळत लावला येते.
- २) शैक्षणिक अनुभूती या अनेकमध्ये शिक्केची अद्ययपन पद्धती विविध शैक्षणिक साधने विद्याध्यायिने केलेली कृती या सर्व बाबींचा अंतर्भाव.

3) पाठ्यपुस्तके :-

- 1) पाठ्यपुस्तक म्हणजे केवळ माहिती पुस्तकाने एक साहजिक रूप स्वरूप जाऊन उद्दिष्टे साध्य करवयासाठी विद्यार्थ्यांना उपयुक्त तरतारे साहजिक करणे त्याचे स्वरूप बरेच.
- 2) विद्यार्थ्यांचा विविध कृती करून देत ती कौशल्ये आत्मसात करता येतील. या वृत्तीने पाठ्यपुस्तकातील मांडणी होऊ शकते आहे.

4) मूल्यमापन :-

- 1) विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीचे मापन केवळ लेखी परिक्षेवरून आज केले जाते. यामध्ये विविध साधनांचा वापर वाढवून घ्यावे.
- 2) परिक्षेमध्ये प्रश्न काढताना ते हेतुनिष्ठ काढण्याची प्रवृत्ती दिसून येईल.
- 3) मूल्यमापनाच्या विविध तंत्रांवरून विद्यार्थ्यां बद्दल निष्कर्ष सहजपणे व विश्वसनीय होऊ शकते.

कार्ये :-

- 1) मूल्यमापन प्रक्रियेमुळे विद्यार्थ्यांची वास्तव्य कधी होत आहे याचे स्पष्ट चित्र शिक्षकेत्मा मिळू शकते. त्यानुसार शिक्षकांच्या कामाचे पुढील नियोजन करू शकते.
- 2) आपल्या विविध गुणांची दखल घ्यावे जाते. याची जाणीव विद्यार्थ्यांच्या होते. या जाणीवेमुळे अधिक परिश्रम घेण्यास तो उपयुक्त होतो. अशाप्रकारे मूल्यमापन विद्यार्थ्यांच्या प्रेरक करते.
- 3) पाठ्यांच्या विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीचे समग्र व तस्तुनिष्ठ चित्र कळवण्यासाठी आवश्यक ती पायाभूत माहिती शिक्षकेत्मा उपलब्ध होऊ शकते.
- 4) विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक व व्यवसायिक मार्गदर्शन करण्यासाठी शिक्षकेत्मा मूल्यमापनाचे निष्कर्ष उपयुक्त करतात.

मूल्यापनाचा वृष्टिकोन व त्याचा शिक्षण प्रक्रियेवर परिणाम :-

अ) विद्यार्थ्यांचे अह्वायन :-

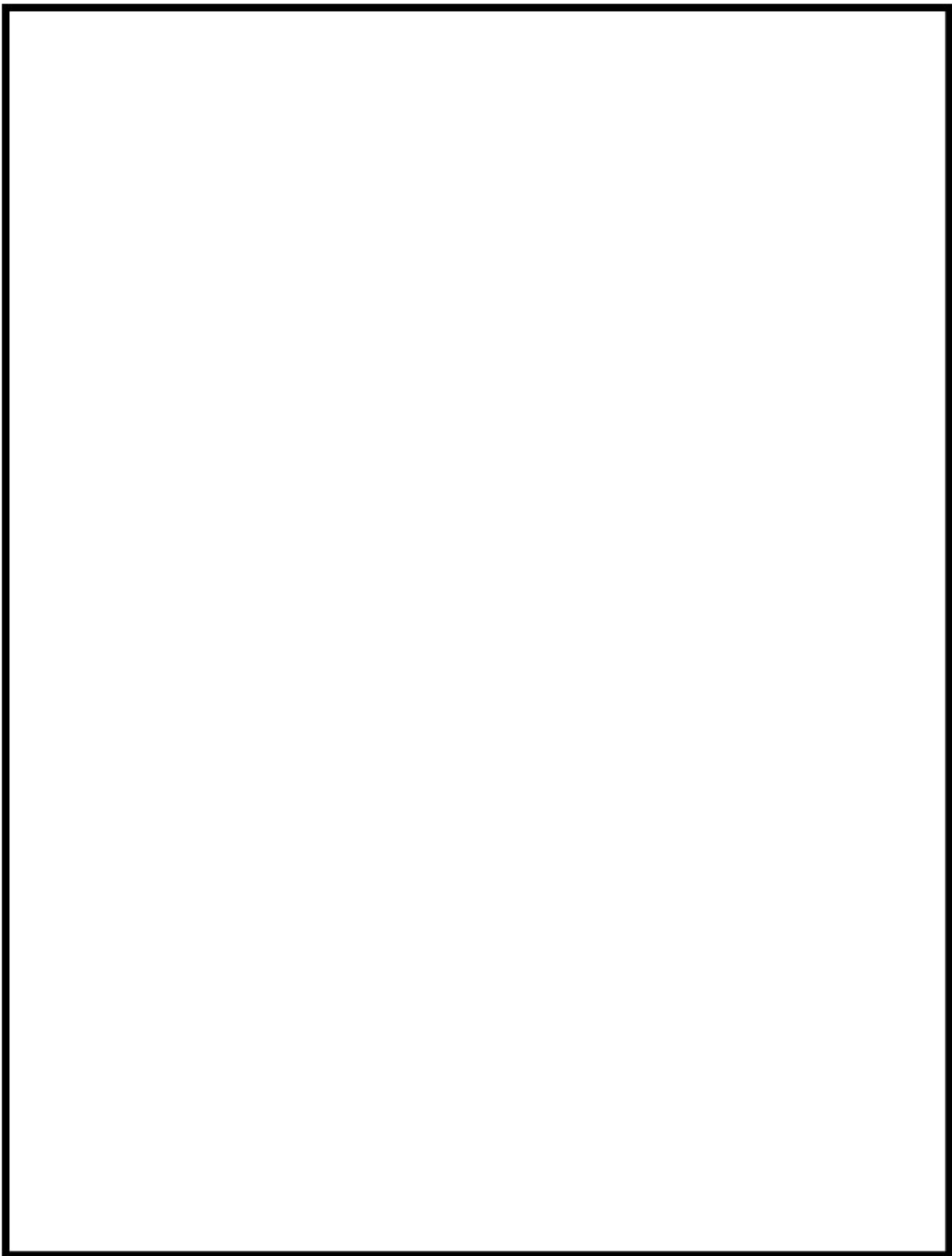
- १) नवी वृष्टिकोन स्वीकारण्यामुळे केवळ वार्षिक परिक्षेद्वारे मूल्यापन न करता वर्षभर विद्यार्थ्यांची प्रगती कशी होत आहे ते पडताळून पाहिले त्यामुळे विद्यार्थ्यांमिळे निरामित अभ्यास करण्याची सवयी लागते.
- २) केवळ ओकमपट्टी न करता विषय समजून घेण्याची वृत्ती निर्माण होते.
- ३) विद्यार्थ्यांच्या तिकाणी विविध गुण विकसित होतात की नाही ते पाहिले जाते. त्यामुळे विद्यार्थी विविध कौशल्ये व गुण विकसित होण्याच्या वृष्टीने प्रयत्नशील असतो.

ब) अह्वापन :-

- १) विद्यार्थ्यांच्या केवळ माहिती देऊन भागठार नाही त्यांच्या तिकाणी विविध कौशल्ये निर्माण झाली पाहिले त्यांचा अभ्यासामध्ये गोडी वाटली पाहिले शिक्षिकेला त्यामुळे तिच्या अह्वापनात शुधारणा होते.
- २) इच्छित विचार करू लागल्यामुळे अह्वापनाचे नियोजन शिक्षिका जागरूक पणे करू शकते.
- ३) विद्यार्थी एका विषयात कच्चा असोय तर त्याचे निदान करू त्यानुसार शिक्षिका उपाययोजना करू शकते.

क) अभ्यासक्रम :-

- १) अभ्यासक्रम तयार करत असताना शुरुवातीला इच्छिते लिहिली जातात.
- २) इच्छिताना पुरक बसतील असे घटक अभ्यासक्रमात वेगळे जातात.
- ३) इच्छिताने संबंध नाही असे दिसून आल्यास शिक्षिका घटक गाळतात किंवा गाळवा जातो.
- ४) इच्छिते निश्चिन केल्यामुळे विविध घटकांची मर्यादा निश्चित करता येते.

वार्षिक नियोजन

वार्षिक नियोजन

घटक नियोजनाची आवश्‍यकता / धरण :-

- १) घटक नियोजनामुळे अहवालन-अहवापन प्रक्रिया प्रभावीपणे चालू येते.
- २) अहवापनातील त्रुटिपणा नाहीसा डोकन अहवापनात आर्थिक सुसंगतपणा येतो व एकात्मता येते.
- ३) प्रत्यक्ष अहवापनावेळी लागतारे बौद्धिक साहित्य, प्रायोगिक साहित्य व इतर बाबींचे आगोदरच नियोजन करता येते.
- ४) विशिष्ट पाठशांशामार्फत साध्य करावयाचे वर्तन बदल त्यासाठी योजनावशाच्या अहवालन प्रसंगाने नियोजन व मूल्यामापन यांची स्पष्ट कल्पना शिक्षकांना येते.
- ५) अक्षिप्टे किती प्रमाणात साध्य झाली आहेत हे तपासून पाहण्यासाठी तत्सुनिष्ठ मूल्यामापन करणे सुभव येते.

घटक नियोजनाची अंणे :-

स्मरणाने एखादा घटक का शिकतायचा व तो कसा शिकवायचा याचा विचार करणे म्हणजे घटक नियोजन होय.

घटक नियोजन करताना शिक्षकाने पुढील बाबींचा विचार करायचा आहे.

- १) काय शिकवायचे आहे ? (What expect of the unit?)
- २) का शिकवायचे आहे ? (Why expect of the unit?)
- ३) कसे शिकवायचे आहे ? (How expect of the unit?)
- ४) किती अक्षिप्टे प्राप्त झाली ? (How good is the outcome?)

काय शिकवायचे आहे ?

वार्षिक नियोजनात असलेल्या विविध घटकांची अहवालन करावयाचे असते. कसा घटकासाठी किती तासिका उपयुक्त आहेत व प्रत्यक्ष अहवापनासाठी व मूल्या-मापनासाठी किती तासिका उपयुक्त आहेत व प्रत्यक्ष अहवापना-साठी त्या घटकांची पार्श्वभूमी त्या घटकाचा असणारा संबंध,

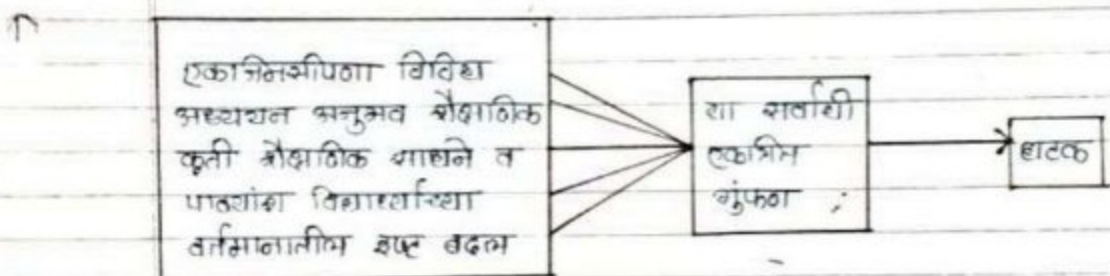
घटक नियोजन

Page No. _____
Date: / /

अ) घटक :-

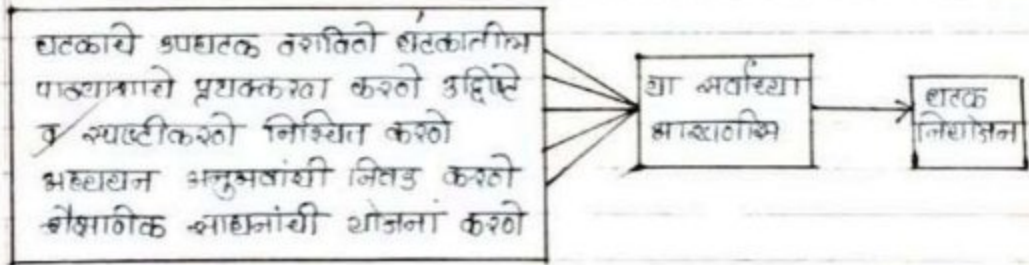
“ घटक म्हणजे एखाद्या विद्यार्थीने अनेक समान गुणधर्मांसि किंता एकसमान कल्पना, पाठशास, विषयभाग एकत्रित करून तयार झालेला एक मोठा विषयभाग होय.”

“ उद्दिष्टे साध्य होण्याच्या दृष्टीने पाठ्यक्रमातील एक निरनशीपणा किंवा मूळणी म्हणजे घटक होय.”

ब) घटक नियोजन :-

“ घटकाचा अर्थोत्तम अर्थोत्तम करून त्याचे उपघटक तरविते या उपघटकातील पाठशासारे प्रयत्करता करतो. त्या पाठ्यपुस्तकातील उद्दिष्टे व अप्प्रीकरता निश्चित करतो त्या सर्वाती अध्ययन अनुभवांची निवड करतो. या अनुभवासाठी त्यागाणाऱ्या शैक्षणिक साधनांची योजना करतो व विद्यार्थ्यांसमक्षीत वर्तन बदल पडताळून पाठशासारी मूल्यामापन थोडना तरविते या सर्व बाबींच्या आधारीस घटक नियोजन प्रसे म्हणतात ”

$$\begin{aligned} \text{कुंपनाकारी लकुठा बवरी} &= 142 \times 8.25 \\ &= 526.50 \text{ रु.} \end{aligned}$$

$$\text{कुंपनाकारी लकुठा बवरी} = 526.50 \text{ रु.}$$

विषय	परीक्षा गुण	भाठवड्यातीळ तासिका				महिना व महिण्यातीळ विषय	दिवस
		५वी	६वी	७वी	८वी		
मराठी	100	७	७	७	७	जून, ३०	12
हिंदी	100	४	४	४	४	जुलै, ३१	२६
संस्कृत	100	४	४	४	४	ऑगस्ट, ३१	२९
इंग्रजी	100	८	८	८	८	सप्टेंबर, ३०	२३
गाणित	100	७	७	७	७	ऑक्टोबर, ३१	२३
सा. विज्ञान	100	७	७	७	७	नोव्हेंबर, ३०	०६
इतिहास	40	३	३	३	३	डिसेंबर, ३१	२५
नागरिकशास्त्र	20	२	२	२	२	जानेवारी, ३१	२४
भूगोल	40	३	३	३	३	फेब्रुवारी, २८	२०
कथा	100	४	४	४	४	मार्च, ३१	२४
कार्यनुभव	100	२	२	२	२	एप्रिल, ३१	-
शा. शिक्षण	100	४	४	४	४	मे, ३१	-
एम.सी.सी	100	-	-	-	-		

प्र. 3]

1) दिगेच्या बाबी = त्रिकोणाची परिमिती = 50 मी
जि बाजू (a व b) = 15 मी व 20 मी
∴ त्रिकोणाची परिमिती = a + b + c
$$50 = 15 + 20 + c$$
$$60 = 35 + c$$
$$50 - 35 = c$$
$$c = 15 \text{ मी}$$

2) दिगेच्या बाबी = मैदानाची बाजू (x) = 180 मी
फेचांची संख्या = 8
मैदानाची परिमिती = चौक्याची परिमिती
$$= 4 \times x$$
$$= 4 \times 180$$
$$= 720 \text{ मी}$$

∴ मीमा एका फेचाला 720 मी. मंतर हातले.
8 फेचाला $720 \times 8 = 5760$ मी. मंतर हातले.
∴ मीमा जेव्हा 5760 मी हातले.

3) दिगेच्या बाबी = आयताची बाबी (l) = 17 मी
आयताची रुंदी (b) = 10 मी
तारेचे फेरे = 3
1 मी वर्ग 3.25 रु
3 फेचांची कुपनासाठी तारेची बाबी = $3 \times$ परिमिती
कुपनासाठी एकूण वर्ग = $3 \times$ परिमिती $\times 3.25$ रु
बागेची परिमिती = $2(l + b)$
$$= 2(17 + 10)$$
$$= 54 \text{ मी}$$

∴ 3 फेचांच्या कुपनासाठी तारेची बाबी = $3 \times$ परिमिती
$$= 3 \times 54 \text{ मी}$$
$$= 162 \text{ मी}$$

W. Principal
Santhamata School, Mahabaleshwar

उत्तर सूची

प्र. 1]

- 1) ऊंची
- 2) चौकाली परिमिती
- 3) 18.4
- 4) बाजू
- 5) 26
- 6) लांबी

प्र. 2] 1) दिगेच्या बाबी = चौकाली बाजू (x) = 2.8 मी
चौकाली परिमिती = $4 \times x$
 $= 4 \times 2.8$
 $= 11.2$ मी

2) दिगेच्या बाबी = त्रिकोणाली बाजू $a = 12$ सेमी, $b = 15$ सेमी,
 $c = 8$ सेमी.
त्रिकोणाली परिमिती = $a + b + c$
 $= 12 + 15 + 8$
 $= 35$ सेमी

3) दिगेच्या बाबी = आयताली लांबी = 9 सेमी, रुंदी = 6 सेमी.
आयताली परिमिती = $2 \times l + 2 \times b$
 $= 2 \times 9 + 2 \times 6$
 $= 18 + 12$
 $= 30$ सेमी

4) दिगेच्या बाबी = त्रिकोणाली बाजू $a = 6$ सेमी, $b = 9$ सेमी
 $c = 5$ सेमी.
त्रिकोणाली परिमिती = $a + b + c$
 $= 6 + 9 + 5$
 $= 20$ सेमी

प्र. 3] श्वात्कीर्ण उदाहरणे स्पश्टवा. 9

- 1) एका त्रिकोणाची परिमिती 50 सेमी आहे. त्या त्रिकोणाच्या दोन बाजू 15 सेमी व 20 सेमी आहेत तर तिसऱ्या बाजूची लांबी काढा.
- 2) मग्न रोज धावणाऱ्या अराव काढल्यासाठी 80 मी बाजू असलेल्या चौकसाकार मैदानाभोवती 8 फेरे मारते तर ती रोज किती मीटर धावते ?
- 3) 17 मी. लांब व 10 मी रुंद बायलाकृती बागेभोवती तारेचे कुंपन घातल्याचे आहे तारेसाठी येथारा स्वर्य एका मीटरला 3.25 रु आहे तर तारेचे 3 फेरे घातल्यासाठी एकूण स्वर्य किती येईल ?

I/c. Principal,

Santhamata Sanjivani Mahila Shikshana Mahavidyalaya,
Tasgaon, Dist. Sangli. Pin. 416 312.

घटक नियोजन

उपघटककार्य नाम	संख्या	शेकडा
प्रदानन	3	12
वनस्पतीमिथ लैंगिक प्रदानन	3	12
वनस्पतीमिथ अलैंगिक प्रदानन	-	-
बाकीय	3	12
मुलापारून व बागापारून	2	8
पानोपारून	1	4
विभाजन	-	-
कविकायन	3	12
विजाणुनव्य	2	8
खंडीकरण	1	4
प्राख्यातीम लैंगिक प्रदानन	3	12
प्राख्यातीम अलैंगिक प्रदानन	2	8
नामिमानत्य	2	8
एकुल	25	100

सं. क्र.	वर्णिते	संख्या	सो. संख्या
1	जान	7	28
2	भाकयन	10	40
3	उपयोजन	4	16
4	कौशल्ये	4	16
		25	100

सं. क्र.	प्रश्न प्रकार	प्र. संख्या	संख्या	सो. संख्या
1)	वस्तुनिष्ठ	7	7	28
2)	व्युत्तरी	9	18	72
3)	दीर्घोत्तरी	-	-	-
	एकुल		25	100

तक्ता ①

उद्दिष्टानुसार गुणविभागणी

उद्दिष्टे	गुण	शेकडा गुण
ज्ञान	04	16%
आकलन	12	48%
उपगोडन	09	36%
	25	100%

तक्ता ②

उपघटकानुसार गुणविभागणी

सं.नं	उपघटक	गुण	शेकडा गुण
1	आयताची परिमिती	08	32%
2	गौरवाची परिमिती	10	40%
3	त्रिकोणाची परिमिती	07	28%
		25	100%

तक्ता ③

प्रश्नप्रकारानुसार तक्ता

सं.नं	प्रश्नप्रकार	प्रश्नसंख्या	गुण	शेकडा गुण
1	वस्तुनिष्ठ (व)	06	06	24
			10	
2	बहुत्तरी (ब)	05	10	40
3	विधीत्तरी (वि)	03	09	36
		14	25	100

संविधान तक्ता

अ.नं.	उपखण्ड	अध्याय									एकूण संख्या
		अध्याय			अध्याय			अध्याय			
1.	आगतारी परिमिती	(2)2	-	-	(1)1	(1)2	-	-	-	(1)3	8
2.	सौरभाची परिमिती	(2)2	-	-	(1)1	(2)4	-	-	-	(1)3	10
3.	प्रतिकार्याची परिमिती	-	-	-	-	(2)4	-	-	-	(3)1	7
	एकूण	(4)4	-	-	(2)2	(5)10	-	-	-	(3)9	25

संविधान तक्ता

अधिकार	ज्ञान			साधन			उपाय			की शक्ति			एकता
	वि	व	त्य	वि	व	त्य	वि	व	त्य	वि	व	त्य	
प्रजनन		(1)				(2)							3
जनसंघातीय लैंगिक प्रजनन		(1)				(2)							3
जनसंघातीय आर्थिक प्रजनन													
1) आर्थिक		(1)										(2)	3
2) मुद्रा प्रणालि 3) शोका प्रणालि												(2)	2
3) पालन प्रणालि		(1)											1
4) विभाजन		(1)										(1)	3
5) कर्मिणा		(1)										(2)	3
6) विभाजन						(2)							2
7) संविधान		(1)											1
8) प्राथमिक लैंगिक प्रजनन		(1)			(1)	(2)							3
9) प्राथमिक भौतिक प्रजनन						(2)							2
10) ज्ञानिज्ञान		(7)				(8)						(2)	2

घटक चाचणी

विषय - शास्त्र
इयत्ता - 6 वी

प्र. 1] पुढील विधाने शीघ्र पर्याय निवडून पूर्ण करा:

1) आयताची परिमिती = $2 \times$ लांबी + $2 \times$
a) उंची b) रुंदी c) क्षेत्रफळ

2) = $4 \times$ बाजू
a) आयताची बाजू b) चौरसारी परिमिती c) त्रिकोणाची परिमिती

3) 12 सेमी बाजू असणाऱ्या चौरसारी परिमिती = सेमी
a) 18.4 b) 19 c) 17.2

4) चौरसारी परिमिती तर अतलबहुज काढते.

5) आयताची लांबी 8 सेमी व रुंदी 8 सेमी तर आयताची परिमिती = सेमी.
a) 25 b) 26 c) 30

प्र. 2] शीडवा

1) 2.8 सेमी बाजू असणाऱ्या चौरसारी परिमिती काढा.

2) 12 सेमी, 15 सेमी व 8 सेमी बाजू असणाऱ्या त्रिकोणाची परिमिती काढा.

3) 9 सेमी लांबी व 5 सेमी रुंदी असणाऱ्या आयताची परिमिती काढा.

4) 6 सेमी, 9 सेमी व 5 सेमी बाजू असणाऱ्या आयताची परिमिती काढा.

5) 5 सेमी बाजू असणाऱ्या चौरसारी परिमिती काढा.

ब)

1) विजाठूजण्य प्रजनन -

विजाठूपासून नवीन वनस्पती तयार होण्याच्या पद्धतीला विजाठूजण्य प्रजनन म्हणतात. विजाठूजण्य प्रजनन हा अत्यंतिक प्रजननाच्या एक प्रकार आहे. विजाठूजण्य प्रजनन लोठाचे किंवा त्रैयरीय बुखरीसारख्या वनस्पती वरून. या वनस्पतीचे विजाठू ओढाता. ऊब आढी ऑक्सीजन उपपट्टा आढ्यावर अजतात व त्यापासून नवीन वनस्पती तयार होणे.

2) जातिज्ञातव्य -

मानरीया शास्त्रेचे पिछू मानरी आरखेच अमते. आढ्याची कीच जाभिगीत पुरती कि, कोधीपासून आढ्याचेच आड वाढून काद्यांतरने त्याचा भावे येतात गुवाबाची फांदी जाभिगीत खोद्याची की, तिच्यापासून गुवाबाचेच शिष्ट होणे. म्हणजेच प्रजननाद्वारे अनीतांचे जातिज्ञातव्य टिकवणे जाते.

[Signature]
Uc. Principal
Santhamata Sankhadevi Salunkhe
Mahila Shiksha Sanstha Mahavidyala,
Tasgaon, Dist. Sangli, Pin. 416 312.

उत्तर सूची

प्र. 1 अ)

- 1) सिमिल
- 2) प्रकाशिकापात्र
- 3) जनकपेशी
- 4) श्वंतीमवन
- 5) भंडज

ब)

भंडज → साप, कीवडी, शिमली, कबूतर.
जरायुज → बसा, भोजर, उंदरि, वाद्य.

प्र. 2 अ)

- 1) शाकीय प्रजनन - वनस्पतीचे मूल, खोड, पान अशा शाकीय अवयवापासून होणाऱ्या प्रजननाच्या शाकीय प्रजनन म्हणतात.
- 2) परागकठा - पुमंगातीय परागठा जाथांगच्या कुक्कीवर पडल्यास तेथे झडतात त्या परागकठा म्हणतात.

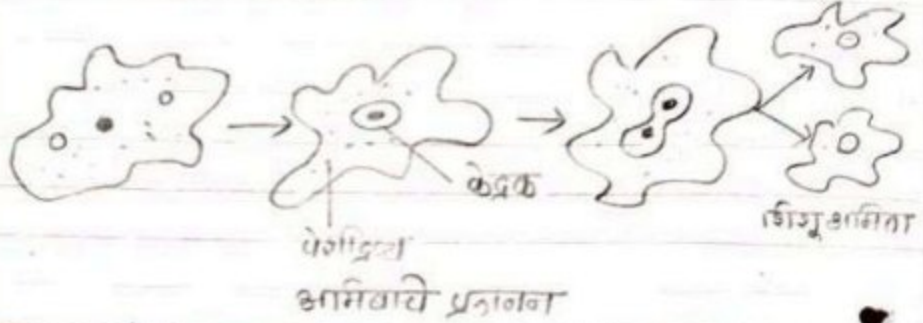
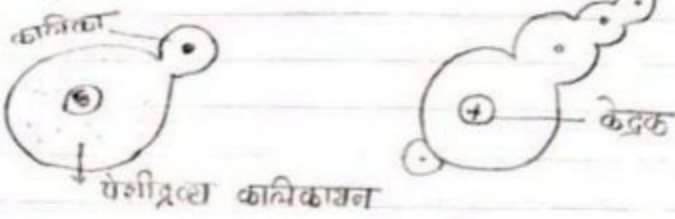
प्र. 3 अ)

- 1) 1) बटाटा हे भूमिगत खोड आहे.
2) बटाटे जमिनीत पुरवे की त्याच्याठरीय स्फुप्त मुकुल विकसित होतात आणि नवीन शीप तयार होते.
3) बटाट्याचे शीप शाकीय प्रजननाचे वनते.

- 2) 1) गुवाबाच्या फांदीपासून शाकीय प्रजननाचे शीप वनते. (गुवाबाचे)
2) गुवाबाचे फांदी म्हणजे गुवाबाचे खोड आहे.
3) गुवाबाची फांदी जमिनीत येवून तिच्या फुले पाठी घालते अन्ना फांदीच्या फुले येतात व नवीन शीप तयार होते.

7)

आकृति :-

प्र-4 अ) 1

पुमंग	नयांग
1) फुलातील पुमंग हा नर धाटक असतो.	1) फुलातील नयांग हा स्त्री धाटक असतो.
2) पुमंगातील परागकणांवास्तुन पुथुमके तयार होतात.	2) नयांगातील अंडाशयात अशुक्रमक तयार होतात.

लैंगिक प्रजनन	अलैंगिक प्रजनन
1) पुथुमक (नरपेशी) आणि अशुक्रमक (मादीपेशी) यांच्या संयोगातून नवीन जीव निर्मिता होव्याच्या क्रियेला लैंगिक प्रजनन म्हणतात.	1) अलैंगिक प्रजननामध्ये नवीन जीव निर्मिता होव्याच्या क्रियेमध्ये दोन भिन्न पेशीची आवश्यकता नसते. एकाच अशुक्राच्या अणु-धतानून नवीन जीव तयार होतो.
2) लैंगिक प्रजननाकरिता वेग-वेगळ्या अतयतांची गरज असते.	2) अलैंगिक प्रजनन घडून येव्यासाठी वेग वेगळ्या अतयतांची भिन्न अतयतांची गरज नसते.

उत्तर सूची

प्र 1 अ)

- 1) सिंगींग
- 2) प्रकृतिकापांरून
- 3) जनकपेशी
- 4) शंतीभवन
- 5) भंडन

ब)

भंडन → श्याप, कोबडी, घिमली, कबूतर
जरागुज → स्या, भंडन, उंदिर, वाद्य

प्र 2 अ)

- 1) शाकीय प्रजनन - तनस्पतीची मूल, खोड, पान अशा शाकीय अवयवापांरून लोकांचा प्रजननाच्या शाकीय प्रजनन म्हणतात
- 2) परागकटा - पुमंगातीय पत्राकटा जायंंगार्या कुवितर पडल्यास तेथे असात घावा परागकटा म्हणतात.

प्र 3 अ)

- 1) 1) लट्टा हे अमिगित खोड आहे.
2) लट्टे नामिगित पुश्वे की ल्याल्लारीक मुक्त मुकुल विकसित होतात आणी नवीन शीप तयार होणे.
3) लट्ट्याचे शीप शाकीय प्रजननाचे वनते.
- 2) 1) गुधाबल्या फांतीपांरून शाकीय प्रजननाचे शीप वनते. (गुधाबल्याचे)
2) गुधाबल्याचे फांदी म्हणजे गुधाबल्याचे खोड आहे.
3) गुधाबल्याची फांदी नामिगित सेतून तिच्या पुश्वे पाठी घातले असता फांदीच्या फुले येतात व नवीन शीप तयार होणे.